

Sygn. akt IV U 455/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 listopada 2022 roku w Sieradzu

odwołania K. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 31.08.2022 r. Nr (...)

w sprawie K. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o niezrealizowaną emeryturę

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 455/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 31.08.2022r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił K. P. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu 9.08.2022r. B. W..

Nie podzielając powyższej decyzji K. P. złożyła odwołanie, wnosząc o przyznanie prawa do przedmiotowego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. W., ur. (...), od 1.10.2003r., była uprawniona do emerytury nauczycielskiej. B. W. zmarła 9.08.2022r. B. W. była koleżanką K. P.. B. W. była nauczycielem języka polskiego i języka angielskiego, udzielała korepetycji córce K. P.. B. W. była osobą schorowaną, wymagającą opieki. Była osobą samotną, niezamężną, przez ostatnie kilka lat była osobą leżącą.

K. P. przez wiele lat opiekowała się B. W., była upoważniona do odbioru jej recept, zaświadczeń, zamawiania wizyt domowych, zakupów leków i środków sanitarnych, pomagała w czynnościach higienicznych. W dniu 20.10.2015r., B. W. podpisała oświadczenie upoważniające do wykonywania tych czynności. Odwołująca załatwiała też wizyty pielęgniarek, opieki długoterminowej i rehabilitantów. K. P. była obecna przy rehabilitacji domowej B. W., załatwiała wszelkie sprawy administracyjne w jej imieniu, była w stałym kontakcie z Centrum Rehabilitacji (...) w Z. .

K. P. zgłosiła do MOPS w Z. potrzebę pomocy w formie usług opiekuńczych dla B. W.. B. W. była osobną kapryśną, nie zgodziła się na opiekę z DPS. Jedną z opiekunek, którą znalazła odwołująca, spodobała się B. W. i do pewnego momentu opiekunka ta sprawowała opiekę nad chorą. W 2012r. i 2014r., K. P. pełniła funkcję opiekuna B. W. na turnusie rehabilitacyjnym dla osoby niepełnosprawnej. Odwołująca postarała się o zapomogę dla B. W. w kwocie 500zł., a raz chyba 1000zł. Z pieniędzy B. W., płaciła 400zł. właścicielce za wynajem mieszkania przez koleżankę. Około rok przed śmiercią, wn – i przyjechała do B. W. i wezwała pogotowie. K. P. została podana jako osoba opiekująca się przy przyjęciu B. W. do Szpitala w S.. Wn – i odwiedzała chorą w szpitalu, odbierała także ze szpitala B. W., przywoziła jej rzeczy ze szpitala, które później prała i suszyła.

Wn – i z własnych pieniędzy kupiła i opłaciła montaż przenośnego klimatyzatora. Kiedy z emerytury B. W. brakowało pieniędzy na wydatki, wnioskodawczyni dokładała ze swoich pieniędzy kwoty 300zł., 250zł. Wn – i opłacała telefon i internet koleżanki z własnych pieniędzy i nie żądała ich zwrotu. Wnioskodawczyni została poinformowana o zgonie B. W.. Dokumentację odnośnie zgonu wydano rodzinie poinformowanej przez K. P. (**zeznania wnioskodawczyni – na nagraniu CD – 00:01:06 – 00:18:58 k. 12/akta sprawy; zaświadczenie z 11.08.2022r. k. 74, oświadczenie lekarza k. 73, pismo MOPS k. 78, zaświadczenie Centrum Rehabilitacji (...) k. 80, zaświadczenie z PCPR k. 77/akta ZUS**).

W dniu 16.08.2022r., K. P. złożyła w ZUS wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłej B. W. (**wniosek/akta ZUS**).

Decyzją z 31.08.2022r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił K. P. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu 9.08.2022r. B. W. (**decyzja k. 81/akta ZUS**).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przed organem rentowym oraz w niniejszej sprawie. Fakty dotyczące opieki wn - i nad zmarłą i pokrewieństwa łączącego ze zmarłą B. W., Sąd ustalił na podstawie zeznań wnioskodawczyni, którym dał wiarę. Z zeznań tych wynika, że K. P. przez wiele lat opiekowała się swoją chorą koleżanką – B. W., która przez ostatnie kilka lat była osobą leżącą. B. W. była uprawniona do emerytury nauczycielskiej. Była osobą samotną, niezamężną, nie miała dzieci. Nie budzi wątpliwości, że od wielu lat, K. P. była dla B. W. jedynym wsparciem, również finansowym i powiernikiem. Pomagała w załatwianiu spraw urzędowych, umawianiu wizyt lekarskich, w których także uczestniczyła.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Istota sporu w sprawie koncentrowała się wokół ustalenia, czy odwołującej przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia w postaci emerytury należnej zmarłej w dniu 9.08.2022r. B. W.. Kwestia dotycząca prawa do niezrealizowanych świadczeń przysługujących osobom zmarłym została uregulowana w art. 136 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022r., poz. 504 ze zm.). Zgodnie z treścią tego przepisu w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenie należne jej od dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi osoba ta prowadziła wspólne gospodarstwo, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Odwołująca z oczywistych względów nie mieści się ani w pierwszej, ani w drugiej grupie osób uprawnionych, na jakie wskazuje art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej. Osób, które należałyby do tego kręgu w ogóle zresztą brak, ponieważ B. W. była osobą samotną, niezamężną, bezdzietną. Biorąc pod uwagę okoliczność, że z punktu widzenia prawa, odwołująca i zmarła B. W. były dla siebie osobami całkowicie obcymi, albowiem nie wiązały ich żadne więzy pokrewieństwa, czy powinowactwa, to odwołująca nie kwalifikuje się także do kategorii osób określonych w tym przepisie jako „inni członkowi rodziny uprawnieni do renty rodzinnej po zmarłym” (krąg tych osób określa art. 67 ustawy emerytalnej

i są to dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione; przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, małżonek (wdowa i wdowiec) oraz rodzice).

Nie ma podstaw również i do tego, by odwołującą zaliczyć do grona osób, na których utrzymaniu pozostawała. Za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu art. 136, uważa się osoby, które bądź to nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno- rentowych, bądź też pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w najniższej wysokości przewidzianej ustawą, a koszt zaspokojenia ich usprawiedliwionych potrzeb jest znacznie wyższy (por. wyrok SA w Krakowie z 24.04.2013r., III AUa 1439/12, wyrok SA we Wrocławiu z 11.07.2012r., III AUa 516/12). Dla zaistnienia sytuacji, którą można określić jako pozostawanie na utrzymaniu, konieczna jest bez wątpienia stałość świadczeń oraz silna ekonomiczna zależność od osoby utrzymującej. Bycie na utrzymaniu (w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej), odnieść należy do sytuacji, w której środki utrzymania zapewnia wyłącznie inna osoba. Partycypowanie w kosztach utrzymania, opieka, pomoc okazywana przez osoby spokrewnione, może co najwyżej być uznana za przyczynianie się do utrzymania w rozumieniu art. 71 ustawy FUS, nie odpowiada natomiast definicji pozostawania na utrzymywaniu. Przepisy ubezpieczeniowe - w tym wypadku ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - mają charakter bezwzględnie obowiązujących, wykładane muszą być ściśle, co oznacza, że wszelka interpretacja rozszerzająca jest niedopuszczalna.

Zdaniem Sądu, wydatkowanie własnych środków na potrzeby zmarłej, tak jak w przypadku wnioskodawczyni: opłacanie telefonu i internetu koleżanki, zakup i montaż klimatyzatora, czyłożenie kwot po 250zł., 300zł., kiedy brakowało pieniędzy na wydatki z emerytury B. W., nadal nie wyczerpuje pojęcia utrzymywania innej osoby.

Taki stan ma miejsce wówczas, gdy ubiegający się o świadczenie ponosi wydatki na utrzymanie innej osoby w wysokości przekraczającej jej własne świadczenie, a także dodatkowo poświęca swój wolny czas na pielęgnację i inne niezbędne czynności. Jednocześnie podkreślić należy, że świadczenie pomocy w opiece, nie wchodzi w zakres pojęcia „pozostawania na utrzymaniu”. Pojęcie „pozostawania na utrzymaniu” ma ściśle materialne znaczenie, a jego miarą jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb osoby pozostającej na utrzymaniu. Pojęcie to w rozumieniu art. 136 ustawy emerytalnej musi być rozumiane ściśle jako zapewnienie danej osobie wszelkich środków finansowych i materialnych (wyżywienie, ubranie) niezbędnych do życia. Pozostający na utrzymaniu danej osoby jest od niej w całości uzależniony finansowo i gospodarczo. Powołana wyżej ustawa rozróżnia przy tym pojęcie „pozostawanie na utrzymaniu” i „przyczynianie się do utrzymania”. To ostatnie określenie stanowi przesłankę prawa do renty rodzinnej po zmarłym ubezpieczonym (por. art. 71 ustawy emerytalnej). Należy także podkreślić, że przesłanka „pozostawania na utrzymaniu” ma charakter szerszy, aniżeli opieka. Nie wystarczy być bowiem opiekunem danej osoby (troszczyć się o tę osobę, pomagać jej w codziennych, bieżących sprawach, a nawet wspomagać finansowo), aby uzyskać prawo do świadczeń na podstawie cytowanego art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Samo świadczenie pomocy ubezpieczonemu, a nawet opieka nad nim, nie wchodzi w zakres pojęcia „pozostawania na utrzymaniu” innej osoby (por. wyrok SA w Katowicach z 16.01.2014r. III AUa 859/13).

Uwzględniając powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki pozwalające na wypłatę odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłej B. W..

Z tych względów, na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.